

Umoření listiny

(z komentáře J. Kotáska k čl. I SŠZ, Praha Prospektrum 2006)

Spojení směnečných práv a listiny, na které byla směnka pořízena, není absolutní. Za splnění určitých podmínek lze práva z listiny přenést do listiny jiné. Směnka je umořitelný cenný papír a to stejné platí i pro její zárodek, tj. blankosměnku. Umoření listin je upraveno v § 185i - §185s občanského soudního řádu, přičemž na umoření směnky pamatuje několik zvláštních ustanovení.

Cílem tohoto zvláštního postupu je sjednat majiteli efektivní náhradu ztracené nebo zničené listiny. Takto umořená listina pozbude právních účinků a místo ní se shodnými účinky nastoupí usnesení soudu o umoření.

Pro řízení o umoření směnky v prvním stupni je dána věcná příslušnost okresního soudu. Místně příslušný je obecný soud navrhovatele. Pokud takový soud nelze určit, je příslušný soud podle platebního místa směnky. U směnek emitovaných bankami nezbude než přisvědčit závěru, že příslušný je soud, v jehož obvodu má příslušná banka sídlo; srov. § 88 písm. n) OSŘ.

Návrh může podat každý, kdo má na umoření směnky právní zájem. V návrhu musí být uvedeny skutečnosti osvědčující, že z listiny lze uplatnit právo vůči některému směnečnému dlužníkovi (včetně údaje směnečné sumy). V ideálním případě může navrhovatel předložit alespoň opis listiny. Ani v opačném případě však umoření není nemožné - pokud bude obsah listiny a příslušní směneční účastníci naznačen v návrhu i jinak.

Účastníkem řízení je vedle navrhovatele každý (i jen nepřímý) dlužník ze směnky, její eventuální držitel a ten, kdo proti umořovacímu ediktu (viz dále) podá námitky.

Od zahájení řízení až do jeho skončení neběží proti navrhovateli promlčecí ani prekluzivní lhůty ze směnky. Navrhovatel může již na základě umořovacího ediktu žádat zaplacení směnky, pokud ovšem poskytne přiměřenou jistotu. V opačném případě může žádat toliko složení dlužné částky do soudní úschovy.

Po zjištění soudu, že směnka, jejíž umoření bylo navrženo, byla vystavena a že byla zničena nebo ztracena, soud vydá usnesení, v němž vyzve každého, kdo má příslušnou směnku, aby ji předložil nebo podal proti návrhu námitky. Jde o tzv. **umořovací edikt**. Soud současně zakáže, aby podle směnky bylo cokoli placeno. Ten, kdo obdržel usnesení nebo kdo se něm mohl dozvědět s vynaložením náležité péče, nesmí pod sankcí neplatnosti nakládat se směnkou.

K podání přihlášky nebo námitek soud stanoví lhůtu dvou měsíců počítaných ode dne splatnosti směnky. Pokud již splatnost směnky nastala, počítá se lhůta ode vyvěšení usnesení na úřední desce stolu. Po přezkoumání přihlášek a námitek (podaných do vydání soudního rozhodnutí) přichází v úvahu tři možnosti.

Jestliže soud dospěje, případně i po rozsáhlejší dokazování, k závěru, že směnka nebyla ztracena nebo zničena, usnesením **návrh zamítne**.

V opačném případě, tj. pokud nedojde k zamítnutí návrhu pro nedůvodnost, soud **prohlásí směnku za umořenou**. Činí tak ovšem k **dalšímu návrhu** navrhovatele, který je nutno podat do jednoho měsíce od uplynutí lhůty k podání přihlášky nebo námitek.

Nebyl-li tento další návrh podán včas (tj. do jednoho měsíce), končí řízení tím, že je soud **zastaví**. Tímto třetím způsobem ale může řízení skončit jen v případě, že byl navrhovatel o takovém nepříznivém následku řádně poučen v umořovacím ediktu.

Ztracenou protestní listinu není nutno umořovat. Jejich náhrada je možná velmi rychle a efektivně – výpisem z knihy protestů. Uvedený dokument si může kterýkoliv účastník protestu (tedy i majitel směnky) či jeho nástupce kdykoliv vyžádat podle čl. I § 83 SŠZ. Protestní orgán může vydání výpisu podmínit toliko úhradou věcných nákladů.